

ОТНОВО ЗА КОЛЕКТИВНАТА НАХОДКА ОТ СРЕБЪРНИ СРЕДНОВЕКОВНИ МОНЕТИ, НАМЕРЕНА КРАЙ ГР. РУСЕ ПРЕЗ 1955 Г.

Владимир Пенчев

През януари 1955 г., при риголване на земя за лозе в м. Саръбаир, намираща се южно от гр. Русе, е била намерена голяма колективна находка от сребърни монети от XIV в., укрита в две малки глинени стомнички. Цялата находка, заедно с една от стомничките, е постъпила в Историческия музей в Русе. През 1962 г. находката е подробно публикувана от Виолета Димова¹. През 1983 г. са публикувани само монетите на Иван Срацимир, влизащи в нейния състав². Първоначално съкровището е съдържало общо 1525 монети³. По времето, когато то е било експонирано в експозицията на ИМ – Русе, от витрината са били откраднати 36 монети (1 на Иван Срацимир, 33 на Иван Шишман и 2 турски акчета), така че понастоящем са на лице 1489 монети.

Преиздаването на цялото съкровище близо четири десетилетия след неговото първо публикуване се налага, тъй като вече е изградена нова типологическа и хронологическа класификация на някои от влизащите в състава му монетни типове⁴.

По сведения на намервачите двете стомнички, в които са се намирали монетите от колективната находка, са били поставени направо в земята и са били оградени с четири малки камъчета⁵. Едната от тях, тази която понастоящем е запазена, е от типа на сграфито керамиката⁶ (обр. 1-2). Тя има следните размери: височина 13.9 см; диаметър на устието 3.20 см; височина на шийката 4.50 см. Шийката е

силно издута при дръжката. Диаметърът на най-издутата част на тялото на стомничката е 8,10 см, а диаметърът на дъното е 4,20 см. Дъното се издава навън със слаб ръб, който понастоящем е отчупен. Съдчето е направено от яркочервена глина без примеси и е добре изпечено. Покрито е с бяла ангоба. По най-издутата му част и по шийката му има ивици от светлозеленикава глеч. Украсата върху шийката се състои от отвесни успоредни линии, а върху горната част на тялото – от наклонени линии, които образуват ромбовидна мрежа. В средата на ромбовете са врязани елипсовидни полета, които са запълнени с малки ромбчета. В ъглите на големите ромбове са вдълбани продълговати малки трапчинки.

Втората стомничка, която намервачите са счупили и захвърлили, според тяхната информация, е била почти със същата форма, само че без украса и е имала червен цвят⁷. Наличните понастоящем 1489 монети от находката се разпределят както следва:

- Иван Срацимир – общо 169 броя (всичките от III хронологическа група)
- Иван Шишман – общо 632 броя (2 екземпляра от I тип; 3 екземпляра от III тип и 627 екземпляра от IV тип)
- Венеция, Франческо Дандоло (1329 – 1339) – 1 брой
- Влахия, Раду I (1377 – 1383) – 1 брой
- Влахия, Мирчо I (1386 – 1418) – 1 брой

- Турция, Мурад I (1362 – 1389)
– общо 435 броя
- Турция, Баязид I (1389 – 1402) – 250 броя

Подробното описание на монетите даваме в следния

КАТАЛОГ

БЪЛГАРСКИ МОНЕТИ

I. Иван Срацимир (III хронологическа група)⁸ – общо 169 броя
Вариант А⁹ – “секира под царския трон” (около 1380 – 1385 г.) – 34 броя

Лице: Бюст на Христос с дълги коси, брада и мустаци, с нимб, туника и мантия, насреща. С д. си ръка благославя, а с л. – държи евангелие. Под бюста има палмова клонка, извита наляво. От двете страни, над раменете на Христос, има инициалите IC XC.

Опако: Царят с дълги коси, брада и мустаци, седнал на трон без облегалo, насреща. На главата му има полусферична корона, а около главата – нимб. Облечен е със сакос и лорос. В д. си ръка държи скиптър, а в л. – анексикакия. Горният край на скиптъра и раменете на трона са украсени с по една лилия с хералдическа форма. Под царския трон е изобразена секира.

При по-добре отпечатаните монети могат да се разчетат следните варианти на надписа върху лицето и опако (табл. I).

Само два екземпляра са отсечени чрез една и съща двойка монетни матрици. Останалите екземпляри са отсечени чрез различни двойки монетни матрици.

Диаметрите и теглата са както следва:

1. 17 – 18 мм; 0.77 г (обр. 3)
2. 18 – 19 мм; 0.77 г
3. 17 – 18 мм; 0.76 г
4. 17 – 18 мм; 0.75 г (обр. 4)

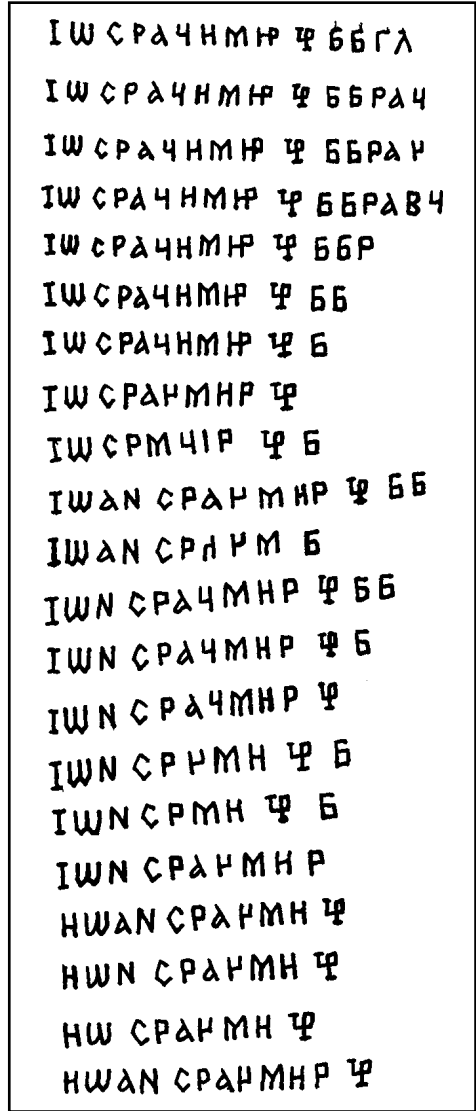

Таблица I

5. 16 – 17 мм; 0.71 г
6. 16 – 17 мм; 0.70 г
7. 17 мм; 0.68 г
8. 16 мм; 0.67 г
9. 17 мм; 0.67 г
10. 16 – 17 мм; 0.66 г
11. 16 – 17 мм; 0.65 г
12. 15 – 16 мм; 0.65 г (обр. 5)

13. 16 – 17 мм; 0.64 г
14. 16 – 17 мм; 0.64 г
15. 15 – 16 мм; 0.64 г
16. 16 – 17 мм; 0.63 г (обр. 6)
17. 16 – 17 мм; 0.63 г
18. 16 – 17 мм; 0.62 г
19. 16 мм; 0.62 г
20. 16 мм; 0.61 г
21. 15 – 16 мм; 0.61 г
22. 17 мм; 0.59 г
23. 16 мм; 0.58 г
24. 15 – 16 мм; 0.58 г
25. 16 – 17 мм; 0.57 г
26. 15 – 17 мм; 0.56 г
27. 15 – 16 мм; 0.55 г (обр. 7)
28. 15 – 17 мм; 0.55 г
29. 15 мм; 0.55 г
30. 16 мм; 0.51 г
31. 16 – 18 мм; 0.50 г
32. 16 мм; 0.50 г
33. 16 – 17 мм; 0.45 г
34. 15 – 17 мм; 0.62 г – секирата под царския трон не е представена (обр. 8)

Вариант Б¹⁰ – “многолъчна звезда под царския трон” (около 1385 – началото на деведесетте години на XIV в) – 132 броя

Изображенията върху лицевите страни са както при вариант А.

Изображенията върху обратните страни са както при вариант А, но под трона има една многолъчна звезда.

При по-добре отпечатаните монети могат да се разчетат следните варианти на надписа върху лицето и opakото (табл. II).

Поради лошото отпечатване на значителна част от монетите на този вариант е невъзможно да се направи достоверно сравняване на монетните матрици.

Диаметрите и теглата са както следва:

1. 16 – 17 мм; 0.69 г (обр. 9)
2. 16 – 17 мм; 0.69 г
3. 17 мм; 0.68 г (обр. 10)
4. 17 мм; 0.68 г (обр. 11)

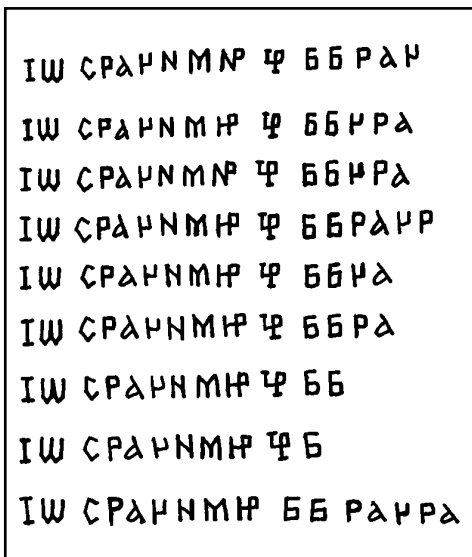

Таблица II

5. 16 – 17 мм; 0.67 г
6. 16 – 17 мм; 0.67 г
7. 16 – 17 мм; 0.66 г
8. 17 мм; 0.65 г
9. 17 мм; 0.65 г
10. 17 мм; 0.65 г
11. 16 – 17 мм; 0.65 г
12. 17 мм; 0.65 г
13. 17 мм; 0.64 г (обр. 12)
14. 17 мм; 0.64 г
15. 15 – 17 мм; 0.64 г (обр. 13)
16. 17 мм; 0.63 г
17. 17 мм; 0.63 г
18. 16 – 17 мм; 0.63 г
19. 16 мм; 0.62 г
20. 16 – 17 мм; 0.62 г
21. 17 мм; 0.61 г
22. 17 мм; 0.61 г
23. 17 мм; 0.61 г
24. 16 – 17 мм; 0.61 г
25. 16 – 17 мм; 0.61 г
26. 17 мм; 0.60 г
27. 17 мм; 0.60 г
28. 17 мм; 0.60 г
29. 16 – 17 мм; 0.60 г (обр. 14)
30. 16 мм; 0.60 г

31.	17 мм; 0.60 г	77.	16 – 17 мм; 0.52 г
32.	17 мм; 0.59 г	78.	17 мм; 0.51 г
33.	17 мм; 0.59 г	79.	17 мм; 0.51 г
34.	16 – 17 мм; 0.59 г	80.	17 мм; 0.51 г (обр. 17)
35.	16 – 17 мм; 0.59 г	81.	16 – 17 мм; 0.51 г
36.	16 – 17 мм; 0.58 г	82.	16 – 17 мм; 0.51 г (обр. 18)
37.	16 мм; 0.58 г	83.	17 мм; 0.50 г
38.	17 мм; 0.57 г	84.	17 мм; 0.50 г
39.	17 мм; 0.57 г	85.	17 мм; 0.50 г
40.	16 – 17 мм; 0.57 г	86.	16 – 17 мм; 0.50 г
41.	16 – 17 мм; 0.57 г	87.	16 мм; 0.50 г
42.	16 – 17 мм; 0.57 г	88.	16 мм; 0.50 г
43.	16 – 17 мм; 0.57 г	89.	16 мм; 0.50 г
44.	16 мм; 0.57 г	90.	15 – 16 мм; 0.50 г
45.	17 мм; 0.56 г (обр. 15)	91.	17 мм; 0.49 г
46.	17 мм; 0.56 г	92.	17 мм; 0.49 г
47.	16 – 17 мм; 0.56 г	93.	16 – 17 мм; 0.49 г
48.	17 мм; 0.56 г	94.	16 – 17 мм; 0.49 г
49.	16 – 17 мм; 0.56 г	95.	16 – 17 мм; 0.49 г
50.	16 – 17 мм; 0.56 г	96.	16 – 17 мм; 0.49 г
51.	16 – 17 мм; 0.56 г	97.	16 – 17 мм; 0.49 г
52.	16 мм; 0.56 г	98.	16 мм; 0.49 г
53.	17 мм; 0.55 г	99.	17 мм; 0.48 г
54.	17 мм; 0.55 г	100.	17 мм; 0.48 г
55.	17 мм; 0.55 г	101.	17 мм; 0.48 г
56.	17 мм; 0.55 г	102.	17 мм; 0.48 г
57.	16 мм; 0.55 г	103.	16 мм; 0.48 г
58.	17 мм; 0.54 г (обр. 16)	104.	16 мм; 0.48 г
59.	17 мм; 0.54 г	105.	15 – 16 мм; 0.48 г
60.	17 мм; 0.54 г	106.	15 – 16 мм; 0.48 г
61.	16 – 17 мм; 0.54 г	107.	18 мм; 0.47 г
62.	17 мм; 0.54 г	108.	16 – 17 мм; 0.47 г
63.	16 – 17 мм; 0.54 г	109.	16 – 17 мм; 0.47 г
64.	16 мм; 0.54 г	110.	16 – 17 мм; 0.47 г
65.	15 – 16 мм; 0.54 г	111.	16 мм; 0.47 г
66.	17 мм; 0.53 г	112.	16 мм; 0.47 г
67.	17 мм; 0.53 г	113.	17 мм; 0.46 г
68.	17 мм; 0.53 г	114.	16 мм; 0.46 г
69.	17 – 18 мм; 0.53 г	115.	15 – 16 мм; 0.46 г
70.	17 мм; 0.53 г	116.	15 – 16 мм; 0.46 г
71.	17 мм; 0.53 г	117.	16 мм; 0.45 г
72.	16 – 17 мм; 0.53 г	118.	15 – 16 мм; 0.45 г
73.	16 – 17 мм; 0.53 г	119.	17 мм; 0.44 г
74.	17 мм; 0.52 г	120.	16 мм; 0.44 г
75.	16 – 17 мм; 0.52 г	121.	15 – 16 мм; 0.44 г
76.	17 мм; 0.52 г	122.	16 – 17 мм; 0.43 г

123. 16 мм; 0.43 г
124. 16 мм; 0.43 г
125. 16 – 17 мм; 0.42 г
126. 16 – 17 мм; 0.42 г
127. 15 – 16 мм; 0.42 г
128. 16 – 17 мм; 0.41 г
129. 16 мм; 0.41 г
130. 16 – 17 мм; 0.40 г
131. 15 – 16 мм; 0.39 г
132. 15 – 17 мм; 0.38 г
133. 16 – 18 мм; 0.45 г (част от периферията е отчупена)

134. 15 – 16 мм; 0,36 г (част от периферията е отчупена)

Вариант В¹¹ – “хералдическа лилия под царския трон” (началото на деведесетте години на XIV в. – 1396 г.) – 1 броя

Лице: ---Ш СРАРНМР Ф---

Изображението е като при лицевата страна на вариант А, но от друга монетна матрица.

Опако: + ІШ СРАРНМР Ф---

Изображението е като при обратната страна на вариант А, но от друга монетна матрица. Под царския трон вместо секира има една трилистна хералдическа лилия.

Диаметър 17 – 18 мм. Тегло 0.77 г (обр. 19).

II. Иван Шишман – общо 632 броя

I тип – “Иван Александър с Михаил Асен/ Иван Шишман” (неподвижен тип)¹² – 2 броя

1. Лице: Надпис не личи. Христос прав, насреща. Двете му ръце са разперени встрани за благосливия. Зад фигурата на Христос има престол без облегалo. Вляво от изображението има една група от три точки, разположени в триъгълник.

Опако: Надпис не личи. Две владетелски фигури, прави, насреща, държащи помежду си знаме с дълга дръжка. И двете са със стени, сакоси и лороси. Вляво, в полето, личи една група от три точки, разположени в триъгълник.

Диаметър 15 – 16 мм. Тегло 0.51 г (обр. 20)

2. Лице: Надпис не личи. Изображението е като при лицевата страна на № 1, но от друг монетен печат. От двете страни на изображението има по една група от три точки, разположени в триъгълник.

Опако: Ш/Ф. Изображението е като при обратната страна на № 1, но от друг монетен печат.

Диаметър 13 мм. Тегло 0.39 г (обр. 21)

III тип – “бюст на Богородица; бюст на царя”¹³ – 3 броя

1. Лице: М/В. Бюст на Богородица с нимб, туника и мафорион, насреща. Двете ѝ ръце са вдигнати молитвено нагоре. Пред гърдите ѝ има бюст на детето Христос с нимб, насреща. С д. си ръка благославя, а в л. – държи евангелие.

Опако: Ш/Ф. Бюст на царя с полусферична корона с пропендули и нимб, насреща. Облечен е със сакос с маниякион. В д. си ръка държи скиптер с кръст, а л. му ръка е поставена молитвено пред гърдите.

Диаметър: 13 – 14 мм; Тегло 0.47 г (обр. 22)

2. Лице: М/В. Изображението е като при лицевата страна на № 1, но от друг монетен печат.

Опако: Ш/Ф. Изображението е като при обратната страна на № 1, но от друг монетен печат.

Диаметър 15 мм. Тегло 0.56 г (обр. 23)

3. Лице: с/к. Изображението е като при лицевата страна на № 1, но от друг монетен печат.

Опако: Ш/Ф. Изображението е като при обратната страна на № 1, но от друг монетен печат.

Диаметър 13 – 15 мм. Тегло 0.62 г (обр. 24)

IV тип – “бюст на Богородица; царят прав”¹⁴ – 627 броя

Лице: **М/Θ**. Бюст на Богородица с нимб, туника и мафорион, насреща. Двете ѝ ръце са вдигнати молитвено нагоре. Пред гърдите ѝ има бюст на детето Христос с нимб, насреща. С д. си ръка благославя, а в л. – държи евангелие. В някои случаи, от двете страни на изображението на Богородица има по една група от три точки, разположени в триъгълник.

Опако: Съкратен вариант на надписа “Йоан Шишман цар” (отделните варианти на този надпис виж по-долу в каталога). Царят със стема с пропендули, сакос с маниакион и лорос, прав, насреща. В д. си ръка държи скиптър с кръст, а през л. е праметнат края на лороса.

Първа стилова група – 605 броя

Надписен вариант върху опакото

$\bar{\omega} \left| \begin{array}{l} \omega \\ \varphi \end{array} \right.$ – 2 броя

Двете монети са отсечени чрез различни двойки матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 16 мм; 0. 50 г (обр. 25)

14 – 15 мм; 0. 48 г (обр. 26)

Надписен вариант върху опакото

$\tilde{\omega} \left| \begin{array}{l} \omega \\ \varphi \end{array} \right.$ – 1 брой

15 – 16 мм; 0. 53 г (обр. 27)

Надписен вариант върху опакото

$\bar{\omega} \left| \begin{array}{l} \omega \\ \varphi \end{array} \right.$ – 15 броя

Само два екземпляра са отсечени чрез една и съща двойка монетни матрици. Останалите екземпляри са отсечени чрез различни двойки монетни матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 69 г (обр. 28)

14 – 15 мм; 0. 65 г

14 – 15 мм; 0. 63 г

14 – 15 мм; 0. 60 г

14 – 15 мм; 0. 58 г

15 – 16 мм; 0. 56 г

14 – 15 мм; 0. 55 г

14 – 15 мм; 0. 54 г (обр. 29)

14 – 15 мм; 0. 54 г

14 – 15 мм; 0. 54 г (обр. 30)

13 – 14 мм; 0. 53 г

13 – 14 мм; 0. 53 г (обр. 31)

13 – 14 мм; 0. 52 г

14 мм; 0. 47 г

15 – 16 мм; 0. 43 г

Надписен вариант върху опакото

$\bar{\omega} \left| \begin{array}{l} \omega \\ \varphi \end{array} \right.$ – 4 броя

И четирите монети са отсечени от различни двойки монетни матрици. Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 58 г (обр. 32)

14 – 15 мм; 0. 54 г

14 – 15 мм; 0. 51 г

13 – 15 мм; 0. 49 г

Надписен вариант върху опакото

$\omega \left| \begin{array}{l} \omega \\ \varphi \end{array} \right.$ – 14 броя

Три екземпляра са отсечени чрез една и съща двойка монетни матрици. Останалите екземпляри са отсечени от различни двойки монетни матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

13 – 15 мм; 0. 66 г (обр. 33)

13 – 14 мм; 0. 64 г

13 – 14 мм; 0. 62 г

14 – 16 мм; 0. 61 г (обр. 34)

14 – 15 мм; 0. 60 г

14 – 15 мм; 0. 60 г (обр. 35)

15 – 16 мм; 0. 58 г

13 – 15 мм; 0. 58 г
 13 – 15 мм; 0. 56 г
 14 – 15 мм; 0. 55 г (обр. 36)
 13 – 14 мм; 0. 50 г
 14 – 15 мм; 0. 48 г
 13 – 14 мм; 0. 48 г
 15 мм; 0. 46 г

Надписен вариант върху opakoto

==|Ц – 1 брой
 14 – 16 мм; 0. 59 г (обр. 37)

Надписен вариант върху opakoto

W|Ш
 P – 8 броя

Два екземпляра са отсечени чрез една и съща двойка монетни матрици. Други два екземпляра са отсечени чрез друга двойка монетни матрици. Останалите четири екземпляра са отсечени чрез различни двойки монетни матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 59 г
 13 – 15 мм; 0. 56 г (обр. 38)
 14 – 15 мм; 0. 53 г
 14 – 15 мм; 0. 51 г
 14 – 15 мм; 0. 51 г
 14 – 15 мм; 0. 48 г (обр. 39)
 13 – 14 мм; 0. 44 г
 13 – 15 мм; 0. 34 г

Надписен вариант върху opakoto

W|Ш
 P – 557 броя¹⁵ (обр. 40 – 79)

Три групи от по 5 монети са отсечени от едни и същи двойки монетни матрици.

Четири групи от по 4 монети са отсечени от едни и същи двойки монетни матрици.

Десет групи от по 3 монети са отсечени от едни и същи двойки монетни матрици.

Четиридесет и две групи от по 2 монети са отсечени от едни и същи двойки монетни матрици.

Една група от 13 монети е отсечена чрез една и съща обратна, но две различни лицеви матрици (от тях 11 броя са от една и съща двойка матрици).

Една група от 10 монети е отсечена чрез една и съща обратна, но две различни лицеви матрици (от тях 7 броя са от една и съща двойка матрици).

Четири групи по 5 монети са отсечени чрез комбинации от по една обратна, но две различни лицеви матрици.

Три групи по 4 монети са отсечени чрез комбинации от по една обратна, но две различни лицеви матрици.

Единадесет групи по 3 монети са отсечени чрез комбинации от по една обратна, но две различни лицеви матрици.

Двадесет и две групи по 2 монети са отсечени чрез комбинации от по една обратна, но две различни лицеви матрици.

Останалите екземпляри са отсечени, всеки чрез различна двойка монетни матрици.

Диаметрите варираг между 12 – 16 мм.

Тегла:

0. 71 г – 1 бр
 0. 68 г – 2 бр
 0. 65 г – 1 бр
 0. 63 г – 1 бр
 0. 62 г – 1 бр
 0. 61 г – 2 бр
 0. 60 г – 3 бр
 0. 59 г – 3 бр
 0. 58 г – 5 бр
 0. 57 г – 10 бр
 0. 56 г – 10 бр
 0. 55 г – 21 бр
 0. 54 г – 19 бр
 0. 53 г – 37 бр
 0. 52 г – 44 бр
 0. 51 г – 51 бр
 0. 50 г – 56 бр
 0. 49 г – 41 бр

0. 48 г – 48 бр
 0. 47 г – 42 бр
 0. 46 г – 24 бр
 0. 45 г – 24 бр
 0. 44 г – 14 бр
 0. 43 г – 30 бр
 0. 42 г – 21 бр
 0. 41 г – 13 бр
 0. 40 г – 9 бр
 0. 39 г – 7 бр
 0. 38 г – 3 бр
 0. 37 г – 5 бр
 0. 36 г – 3 бр
 0. 35 г – 2 бр
 0. 34 г – 1 бр
 0. 33 г – 1 бр
 0. 32 г – 1 бр
 0. 31 г – 1 бр

Надписът и изображението върху опакото не са отпечатани – 3 броя (обр. 80 – 82)

И трите екземпляра са отсечени чрез различни лицеви матрици. Диаметрите и теглата са както следва:

13 – 15 мм; 0. 53 г
 14 мм; 0. 50 г
 14 – 15 мм; 0. 49 г

Втора стилова група – 17 броя

Надписен вариант върху опакото

Ш | Р̄ – 3 броя

Трите екземпляра са отсечени чрез три опаки и две лицеви матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 71 г (обр. 83)
 13 – 15 мм; 0. 58 г (обр. 84)
 13 – 14 мм; 0. 45 г (обр. 85)

Надписен вариант върху опакото

Ш | Р – 4 броя

Четири екземпляра са отсечени чрез четири опаки и три лицеви матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 65 г (обр. 86)
 13 – 14 мм; 0. 65 г (обр. 87)
 14 – 16 мм; 0. 54 г (обр. 88)
 13 – 15 мм; 0. 52 г (обр. 89)

Надписен вариант върху опакото

Ш | Р – 3 броя

Трите екземпляра са отсечени чрез различни двойки монетни матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

13 – 14 мм; 0. 59 г (обр. 90)
 13 – 15 мм; 0. 55 г (обр. 91)
 14 – 15 мм; 0. 50 г (обр. 92)

Надписен вариант върху опакото

Ш | Р – 1 брой

14 – 16 мм; 0. 57 г (обр. 93)

Надписен вариант върху опакото

Ш | Р – 2 броя

Двете монети са отсечени чрез една и съща опака, но две различни лицеви матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 66 г (обр. 94)
 14 мм; 0. 58 г (обр. 95)

Надписен вариант върху опакото

Ш | Р – 2 броя

Двете монети са отсечени чрез една и съща двойка матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 – 15 мм; 0. 59 г (обр. 96)

14 – 15 мм; 0. 48 г (обр. 97)

Надписен вариант върху opakото

Ш | Ш
Р — 1 брой

14 – 15 мм; 0. 52 г (обр. 98)

Надписен вариант върху opakото

Ш | 9
Ш — 1 брой

14 – 15 мм; 0. 59 г (обр. 99)

Трета стилова група — 5 броя

Надписен вариант върху opakото

Ш | Ш
8 — 2 броя

Двете монети са отсечени чрез една и съща двойка матрици.

Диаметрите и теглата им са както следва:

14 мм; 0. 46 г (обр. 100)

13 – 14 мм; 0. 32 г (обр. 101)

Надписен вариант върху opakото

Ш | = = — 1 брой

14 – 15 мм; 0. 54 г (обр. 102)

Надписен вариант върху opakото

--- | Ш
Р — 1 брой

13 – 14 мм; 0. 53 г (обр. 103)

Надписен вариант върху opakото

--- | Ш
9 — 1 брой

13 – 15 мм; 0. 48 г (обр. 104)

ВЕНЕЦИАНСКА МОНЕТА

**Франческо Дандоло (1329 – 1339)
— 1 брой**

Лице: +S·MARCVS·VENE. Изправен наляво лъв с нимб около главата, държащ в предните си крака знаме с дълга дръжка.

Опако: +FRAN·DAN·DVLO DVX. Дожът с мантия и шапка, коленичил наляво, държащ с двете си ръце знаме с дълга дръжка.

Диаметър 16 – 17 мм. Тегло 0. 81 г (обр. 105)

ВЛАШКИ МОНЕТИ

Раду I (1377 – 1383)¹⁶ — 1 брой

Лице: +IORS RADOLIS SAUS. Щит в лявата му половина има три хоризонтални ивици, а в дясната му половина – буквата Θ.

Опако: +IORS RA·DOLUS. Сокол с извърната на дясно глава, кацнал върху шлем, наляво. Вляво, в полето – буквата Р.

Диаметър 15 – 16 мм. Тегло 0. 54 г (обр. 106)

Мирчо I (1386 – 1418)¹⁷ — 1 брой

Лице: +IWMРЪЧА ВОВЕОДА. Щит в лявата му половина има четири хоризонтални ивици, а в дясната му половина – буквата К.

Опако: +IWMРЪЧ/А ВОВЕОД. Сокол с извърната на дясно глава, кацнал върху шлем, наляво. Вляво, в полето – буквата К.

Диаметър 15 – 16 мм. Тегло 0. 38 г (обр. 107)

ТУРСКИ МОНЕТИ

Мурад I (1362 – 1389) — общо 435 броя

I tin¹⁸ — 66 броя (обр. 108 – 122)

Лице: Надпис с арабски букви: Lallahe
Шlallah Muhammedun Resulullah.

Опако: Надпис с арабски букви: Murad
bIn Orhan halledallahu mulkehu.

Периферията на някои екземпляри е
вторично орязана. Седем екземпляра са
пробити за нажит.

Диаметрите варират между 14-19 мм.

Тегла:

0. 67 г – 1 брой (орязана)

0. 69 г – 1 брой (орязана)

0. 71 г – 1 брой (орязана)

0. 73 г – 1 брой (орязана)

0. 77 г – 1 брой (орязана)

0. 79 г – 1 брой (орязана)

0. 81 г – 1 брой (орязана)

0. 89 г – 1 брой (орязана)

0. 93 г – 1 брой (орязана)

0. 95 г – 2 броя (орязани)

0. 96 г – 1 брой (орязана)

1. 04 г – 1 брой

1. 09 г – 5 броя

1. 10 г – 1 брой

1. 11 г – 4 броя

1. 12 г – 3 броя

1. 13 г – 5 броя

1. 14 г – 5 броя

1. 15 г – 4 броя

1. 16 г – 3 броя

1. 17 г – 8 броя

1. 18 г – 4 броя

1. 19 г – 5 броя

1. 21 г – 2 броя

1. 22 г – 2 броя

1. 24 г – 1 брой

1. 25 г – 1 брой

II min¹⁹ – 369 броя (обр. 123 – 152)

Лице: Надпис с арабски букви: Murad
bIn Orhan.

Опако: Надпис с арабски букви: Hul-
Ide mulkuhu.

Един екземпляр е пробит за нажит.

Диаметрите варират между 11-16 мм.

Тегла:

0. 69 г – 1 брой

0. 74 г – 1 брой

0. 78 г – 1 брой

0. 80 г – 2 броя

0. 83 г – 1 брой

0. 84 г – 1 брой

0. 85 г – 3 броя

0. 86 г – 2 броя

0. 88 г – 1 брой

0. 90 г – 1 брой

0. 91 г – 1 брой

0. 93 г – 2 броя

0. 94 г – 1 брой

0. 97 г – 4 броя

0. 98 г – 2 броя

0. 99 г – 2 броя

1. 00 г – 1 брой

1. 01 г – 1 брой

1. 02 г – 4 броя

1. 03 г – 2 броя

1. 04 г – 4 броя

1. 05 г – 2 броя

1. 06 г – 4 броя

1. 07 г – 3 броя

1. 08 г – 4 броя

1. 09 г – 8 броя

1. 10 г – 8 броя

1. 11 г – 7 броя

1. 12 г – 12 броя

1. 13 г – 14 броя

1. 14 г – 23 броя

1. 15 г – 20 броя

1. 16 г – 34 броя

1. 17 г – 33 броя

1. 18 г – 35 броя

1. 19 г – 28 броя

1. 20 г – 30 броя

1. 21 г – 19 броя

1. 22 г – 16 броя

1. 23 г – 4 броя

1. 24 г – 7 броя

1. 25 г – 6 броя

1. 26 г – 5 броя

- 1. 27 г – 2 броя
- 1. 28 г – 2 броя
- 1. 29 г – 1 брой
- 1. 30 г – 1 брой
- 1. 31 г – 1 брой
- 1. 33 г – 2 броя

Баязид I (1389 – 1402)²⁰ – 250 броя
(обр. 153 – 182)

Лице: Надпис с арабски букви:
Bayezid bIn Murad.

Опако: Надпис с арабски букви и цифри: *Hullide mulkuhu 792.*

Диаметрите варират между 10 – 15 мм.
Тегла:

- 0. 86 г – 1 брой
- 0. 90 г – 1 брой
- 0. 92 г – 1 брой
- 0. 96 г – 1 брой
- 1. 00 г – 1 брой
- 1. 03 г – 1 брой
- 1. 04 г – 1 брой
- 1. 06 г – 1 брой
- 1. 07 г – 3 броя
- 1. 08 г – 2 броя
- 1. 09 г – 5 броя
- 1. 10 г – 7 броя
- 1. 11 г – 9 броя
- 1. 12 г – 3 броя
- 1. 13 г – 9 броя
- 1. 14 г – 10 броя
- 1. 15 г – 22 броя
- 1. 16 г – 17 броя
- 1. 17 г – 23 броя
- 1. 18 г – 26 броя
- 1. 19 г – 25 броя
- 1. 20 г – 16 броя
- 1. 21 г – 19 броя
- 1. 22 г – 15 броя
- 1. 23 г – 5 броя
- 1. 24 г – 6 броя
- 1. 25 г – 5 броя
- 1. 26 г – 2 броя
- 1. 27 г – 2 броя
- 1. 28 г – 1 брой
- 1. 29 г – 4 броя

- 1. 30 г – 2 броя
- 1. 34 г – 1 брой
- 1. 39 г – 1 брой
- 1. 45 г – 1 брой
- 1. 46 г – 1 брой

Датировката на укриването на разглежданото тук монетно съкровище може да се установи на базата на неговия състав. Най-късните монети са на султан Баязид I (1389 – 1402). При това те са 250 екземпляра, т. е. около 17 % от общия брой. Това обстоятелство показва, че съкровището е било укрито в земята доста време след възцаряването на Баязид I в 1389 г. Нашето първоначално предположение беше, че това е станало във връзка с големите турски походи, извършвани в северните области на Шишмановото царство, веднага след падането на Търново през 1393 г.²¹ Но понастоящем смятаме, че трябва да се отчете обстоятелството, че е било необходимо известно време, за да могат турските монети да навлязат в такава масова употреба в локалната циркуляционна среда (в съкровището общият брой на турските монети съставлява около 46 %). От друга страна, в публикуваната тук находка липсват всякакви монети от царувалите след Баязид султани, включително и на неговите преки наследници – синовете му.

В бурните, изпълнени с драматизъм последни години на XIV и първи години на XV в., могат да се намерят не малко политически събития, дали силно отражение върху живота на крайдунавските български земи, във връзка с които би могла да се определи датировката на укриване на съкровището (например кръстоносния поход под предводителството на унгарския крал Сигизмунд, завършил с катастрофалното за кръстоносците поражение в битката при Никопол на 25 септември 1396 г.)²². Но според нас, най-вероятно е, монетите да са били закопани в земята през проле-

тта на 1404 г. или много скоро след това. Както е добре известно, след смъртта на пленения от татарите Баязид I, през 1402 г., в пределите на Османската държава избухнала дълготрайна междуособица между претендиращите за престола негови синове²³. Възползвайки се от тази ситуация, организираната под егидата на унгарския крал Сигизмунд Християнска коалиция, в която участвал и синът на цар Иван Срацимир, Константин, започнала през пролетта на 1404 г. успешни настъпателни действия срещу турските владения в крайдунавския регион²⁴. Обстоятелството, че в съкровището, от една страна има такъв значителен брой монети на Баязид I, а от друга страна не се съдържа нито една монета сечена от синовете му, показва, че е най-логично да се приеме, че неговото укриване е станало именно във връзка с християнската офанзива срещу турците, през пролетта на 1404 г.

Съставът на монетното съкровище от Русе свидетелства, че в края на XIV – началото на XV в., монетите на българските царе Иван Срацимир (от тяхната трета хронологическа група) и Иван Шишман, все още са продължили да участват в паричното обръщение в земите на наскоро завладяните от турците Търновско и Видинско царства. Това се е улеснявало от обстоятелството, че по своите теглови стандарти, Шишмановите и Срацимировите (от третата хронологическа група) аспри са били приблизително равни на половината от теглата на акчетата на Мурад I и Баязид I. Асприте на Иван Срацимир (трета хронологическа група), от вариант А, са със средно тегло 0.62 г, а от вариант Б – 0.54 г. Шестстотин двадесет и седемте аспри на Иван Шишман, от IV тип са със средно тегло 0.51 г. Акчетата на Мурад I от I тип (между които има екземпляри с вторично орязана периферия), са със средно тегло 1.09 г, а тези от II тип – със средно тегло 1.12 г. Акчетата на Бая-

зид I са със средно тегло 1.14 г. Очевидно, през разглеждания период, в локалната циркуляционна среда е съществувало съотношение между стойността на българските аспри и турските акчета 2:1 и двата вида монети са циркулирали съвместно. Окончателното изтегляне на българските сребърни монети от паричното обръщение в териториите на бившите Търновско и Видинско царства вероятно е станало след преминаването на периода на междуособиците в Османската държава, през последвалото ги управление на султан Мехмед I (1413 – 1421).

Монетите на Иван Срацимир, влизащи в състава на разглежданото тук съкровище, бяха основния фактологичен материал, послужил за изграждането на класификация на третата, последната хронологическа група от сребърното монетосечене на този владетел²⁵. Както личи от приложения по-горе каталог, 169-те екземпляра се разпределят, според знака под царския трон, по следния начин: секира – 34 бр.; многолъчна звезда – 134 бр. и хералдическа лилия – 1 бр. Хронологическата последователност между вариантите със знаци “секира” и “многолъчна звезда” е напълно ясна. Несъмнено по-ранен е вариантът със знак “секира”, чието средно тегло е 0.62 г, докато средното тегло на варианта със знак “многолъчна звезда” е 0.54 г.

Преди повече от 17 години, при преиздаването на въпросните 169 сребърни монети на Иван Срацимир от съкровището от Русе, предположихме, че единственият екземпляр между тях, характеризиращ се със знак “хералдическа лилия” под царския трон е най-ранен²⁶. Основание за това ни даде неговото твърде високо тегло – 0.77 г. Поради тази причина приехме, че екземплярите със знак “хералдическа лилия” от III хронологическа група на сребърното монетосечене на Иван Срацимир формират най-ранния вариант, вариант А, от тази хронологическа група²⁷. Но през

последните години имаме възможност да проучим и други екземпляри от монетите на Иван Срацимир, имащи знак “хералдическа лилия” под царския трон, които се отличават с доста по-ниски тегла²⁸. Поради това, понастоящем сме склонни да ревизираме своето първоначално мнение и да приемем, че вариантът със знак “хералдическа лилия” трябва да бъде определен не като най-ранния, вариант А, от III хронологическа група, а като най-късния, вариант В, от същата група.

На пръв поглед изглежда странно обстоятелството, че от варианта, характеризиращ се със знака “хералдическа лилия” под царския трон, в разглежданото тук съкровище е попаднала само една монета. Но ако приемем, че този вариант е най-късният от III хронологическа група и че производството му трябва да се датира в периода между началото на деветдесетте години на XIV в – 1396 г., то този факт може да намери своето логично обяснение. Известно е, че големият средновековен български градски център Червен и територията около него, в която влиза и района на по-сетнешния град Русе, където е открито съкровището, са били завладени от турците още по време на големия поход на Али паша в земите на север от Стара планина, през 1388 г.²⁹. По този начин, контактите между въпросния регион и земите на Видинското царство на Иван Срацимир са били прекъснати или поне силно затруднени за времето до 1396 г., когато Видинското царство е било окончателно унищожено от османците. Имено по тази причина, монети от последния, най-късен вариант на III хронологическа група на Срацимировото сребърно монетосечене, почти не са били проникнали в района, в който е намерено съкровището и само един екземпляр от тях участва в неговия състав.

Монетите на Иван Шишман са най-многобройни в съкровището, което показ-

ва, че в първите години на XV в. те все още са съставлявали най-многочислен дял от паричните знаци, участващи в циркуляционната среда в земите на бившето Търновско царство. Съставът на находката потвърждава направената вече констатация за редкостта на I и III тип от Шишмановите сребърни монети³⁰, от които има съответно 2 и 3 екземпляра. В противоположност на тях, IV сребърен тип е представен с 627 екземпляра, което е в подкрепа на заключението, че той представлява най-многочисленото сребърно монетосечене, произведено в Търновското царство след 1371 г.³¹. За относителната дълготрайност на производството на IV сребърен монетен тип на Иван Шишман свидетелства и обстоятелството, че 627-те екземпляра от него, съдържащи се в находката, са отсечени посредством твърде голям брой лицеви и обратни монетни матрици (виж каталога). Най-големият брой монети от IV тип, отсечен чрез една и съща двойка матрици, е 11.

Производството на IV сребърен монетен тип на цар Иван Шишман е било осъществено през последните десетина години от царуването на този владетел³². Буди удивление фактът, че през последното най-трагичното десетилетие от своята история, Шишмановата държава е успяла да го осъществи. Главният въпрос, който то повдига и на който за сега не може да се отговори задоволително, е откъде е било доставяно среброто, необходимо за отсичане на такива големи количества монети. Установено е, че след 1371 г. недостигът на сребро в пределите на Търновското царство е бил много голям и положението в това отношение е придобило кризисен характер³³. Както е добре известно, взаимоотношенията между държавите на Иван Срацимир и Иван Шишман са били неприязнени през целия период на тяхното съществуване. Така че на доставки на сребро от рудниците от Северозападна

България монетарницата в Търново не е могла да разчита. От друга страна, по време на неудържимата турска експанзия след битката при Черномен (1371 г.) са били завладени от османците и родопските области, които вероятно са били вторият по значимост регион за добив на сребро в средновековна България. Малко вероятно е, металът, използван за отсичането на IV сребърен тип на Иван Шишман да е бил получаван от някакви нови, разработени през 80 – те години на XIV в. среброносни залежи. Единственото що-годе логично предположение, което понастоящем сме в състояние да направим за обяснение на това изключително явление, каквото представлява многочислеността на IV сребърен монетен тип на Иван Шишман е, че през последните десетина години от своето управление, този цар е бил принуден да предприеме някакви извънредни мерки за снабдяването на своята хазна със значителни парични суми. Те са му били крайно необходими преди всичко за поддържането голяма и боеспособна армия в борбата, която е трябвало да води с турските завоеватели. Най-вероятно е, под някаква доброволна или принудителна форма, да са били изземвани скъпоценни вещи от богатите слоеве на населението и от църквата. Сребърните трябва да са били преработени в монети, а срещу останалите може би е било доставяно сребро от чужбина, от което също са били отсичани монети.

В стилово отношение, монетите от IV сребърен тип на Иван Шишман, влизащи в състава на публикуваното тук съкровище, могат да се разпределят в три основни групи, които са съвсем неравностойни в количествено отношение. Най-голямата от тях, състояща се от 605 (от общо 627) екземпляра, несъмнено е била произведена в Търновската монетарница. За това говори преди всичко обстоятелството, че по своите стилови характеристики тя е много хомогенна, но също така и факта, че

стилът на влизащите в нея монети е същият като този на екземплярите от I и III монетни типове на Иван Шишман.

В съкровището влизат 17 монети от IV сребърен тип на Иван Шишман, които в стилово отношение се отличават твърде много от 605-те екземпляра от първата стилова група. Тези 17 монети сме обособили във втора стилова група (обр. 83 – 99). Остава открит въпроса дали тази разлика в стила на монетите от двете групи се дължи на това, че матриците използвани за тяхното отсичане са били гравирани от различни гравьори (по-точно гравьори от различни школи), работещи в рамките на търновската монетарница или тя свидетелствува за наличието на втора монетарница различна от търновската и функционирала паралелно с нея, в която също са били сечени монети от IV сребърен тип на Иван Шишман. Според нас по-вероятна изглежда първата възможност.

Петте екземпляра от IV сребърен монетен тип на Иван Шишман, които условно сме обособили в трета стилова група, са всъщност твърде различаващи се помежду си в стилово отношение (обр. 100 – 104). Общото между тези пет монети е, че стиловите им характеристики се отличават с голяма грубост и примитивност. Въпросните пет екземпляра са ясно разграничими от монетите, влизащи в състава на първите две стилови групи. Можем да си зададем въпроса дали всъщност те не са имитации на IV сребърен монетен тип на Иван Шишман. Но този проблем изисква проучването на по-голямо количество фактологически материал.

Акчетата на Мурад I и Баязид I са започнали да навлизат масово в циркуляционната среда на българските области след завладяването на последните от турците. За региона, от който произхожда разглежданата тук колективна находка, това означава още от 1388 г. насетне. Поради

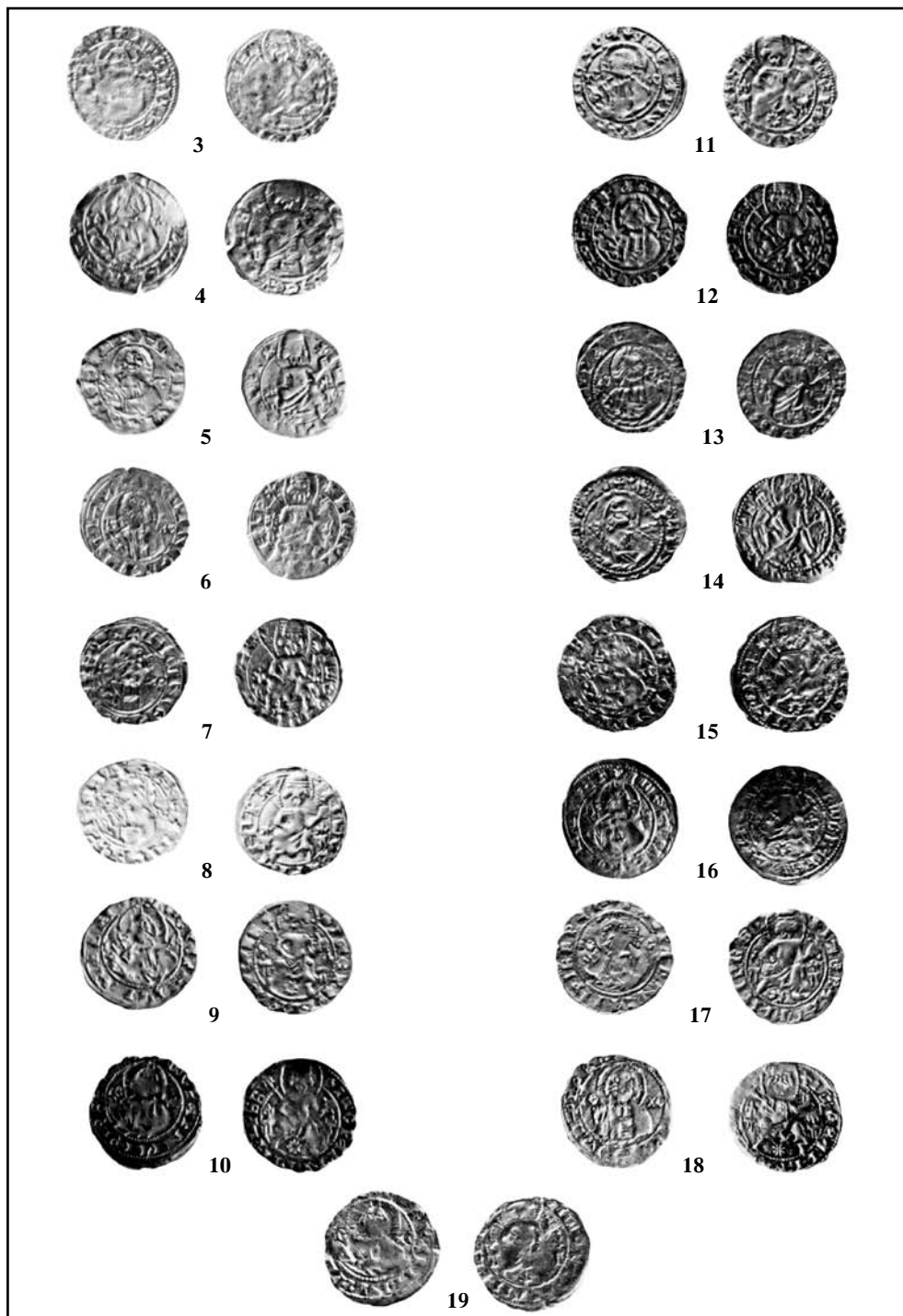
тази причина техният брой в съкровището е твърде голям (около 46 %).

Екземплярите от I тип на акчетата на Мурад I са с по-големи, но по-тънки ядра. Това обстоятелство е давало възможност на някои недобросъвестни лица, най-вероятно златари, да орязват вторично перифериите на част от тези монети, което е водело до редуциране на теглата им. Тази практика е засвидетелствана и от съдържанието на разглежданото тук съкровище, в което има акчета на Мурад I от I тип, с вторично орязани периферии (виж каталога). Очевидно, с цел да се възпрепятства въпросната практика, акчетата от по-късния, II тип на Мурад I, както и тези на Баязид I, са били изработвани с по-малки, но по-дебели ядра, при запазването на същия официален тегловен стандарт. Това обстоятелство силно е затруднявало вторичното орязване на техните периферии, което личи и от съдържанието на русенската находка.

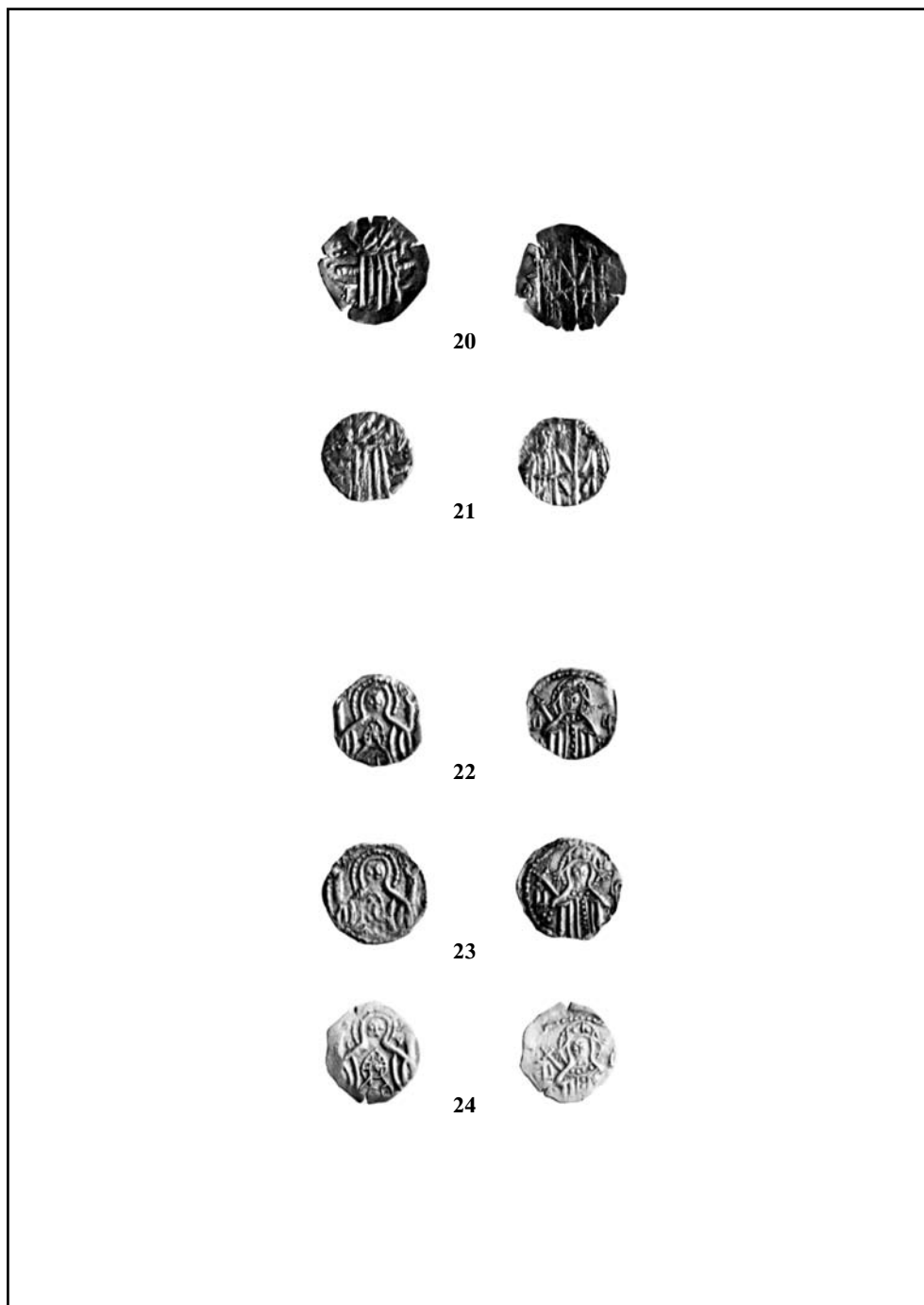
Осем от турските монети, влизащи в състава на съкровището, са пробити за използване за накит. Всичките те са на Мурад I, като 7 екземпляра са от тип I и само 1 е от II тип. Явно е, че акчетата от I тип на Мурад I, поради по-тънките и съответно по-големите ядра, са били по-подходящи за пробиване и използване като накит. Любопитно е обстоятелството, че само османски монети са били пробити за използване като накитна украса. Можем да си зададем въпроса, дали този факт не е косвено свидетелство за религиозната принадлежност на лицето (или лицата), използвали тези монети като накит, а защо не и за религиозната принадлежност на укритателя на съкровището. Както е добре известно, ислямът забранява изработването и излагането на показ на човешки изображения. Още повече, ако те са свързани с християнската религия, какъвто е случаят с изображенията на Христос и Богородица върху асприте на Иван Срацимир и Иван Шишман.

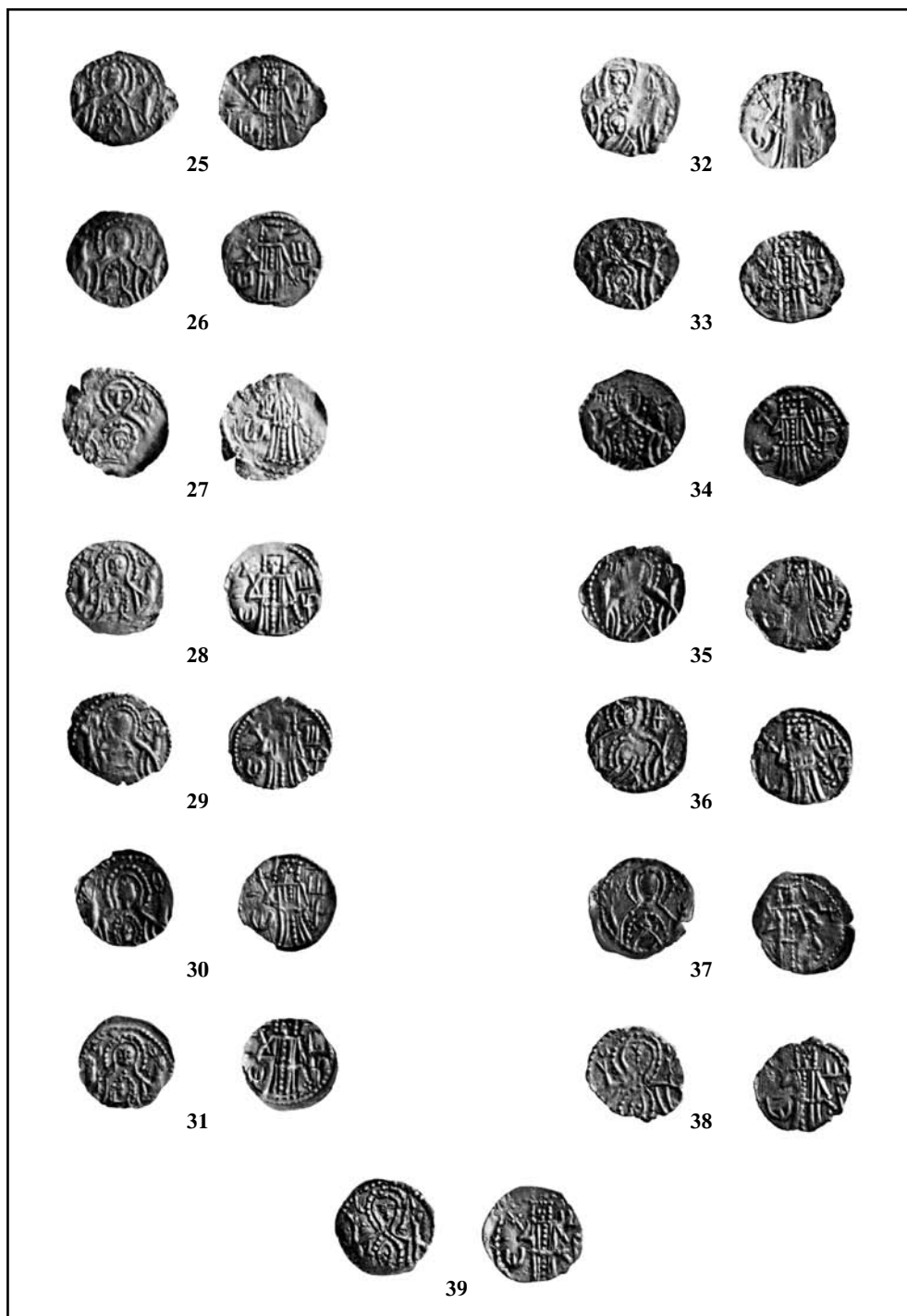
Обр. 1-2. Запазената стомничка, в която са били укрити част от монетите

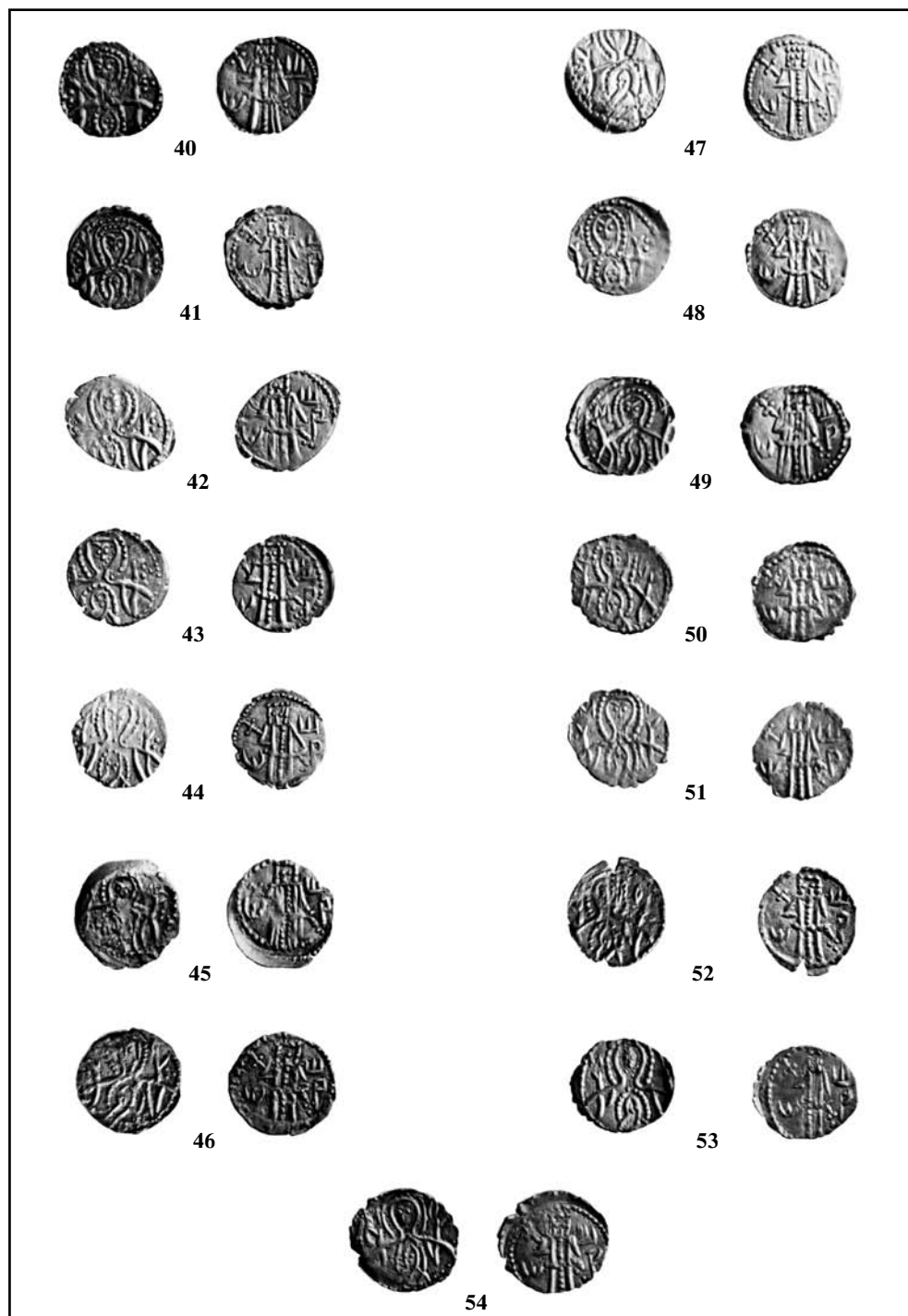
Обр. 3-19. Сребърни монети на цар Иван Срацимир

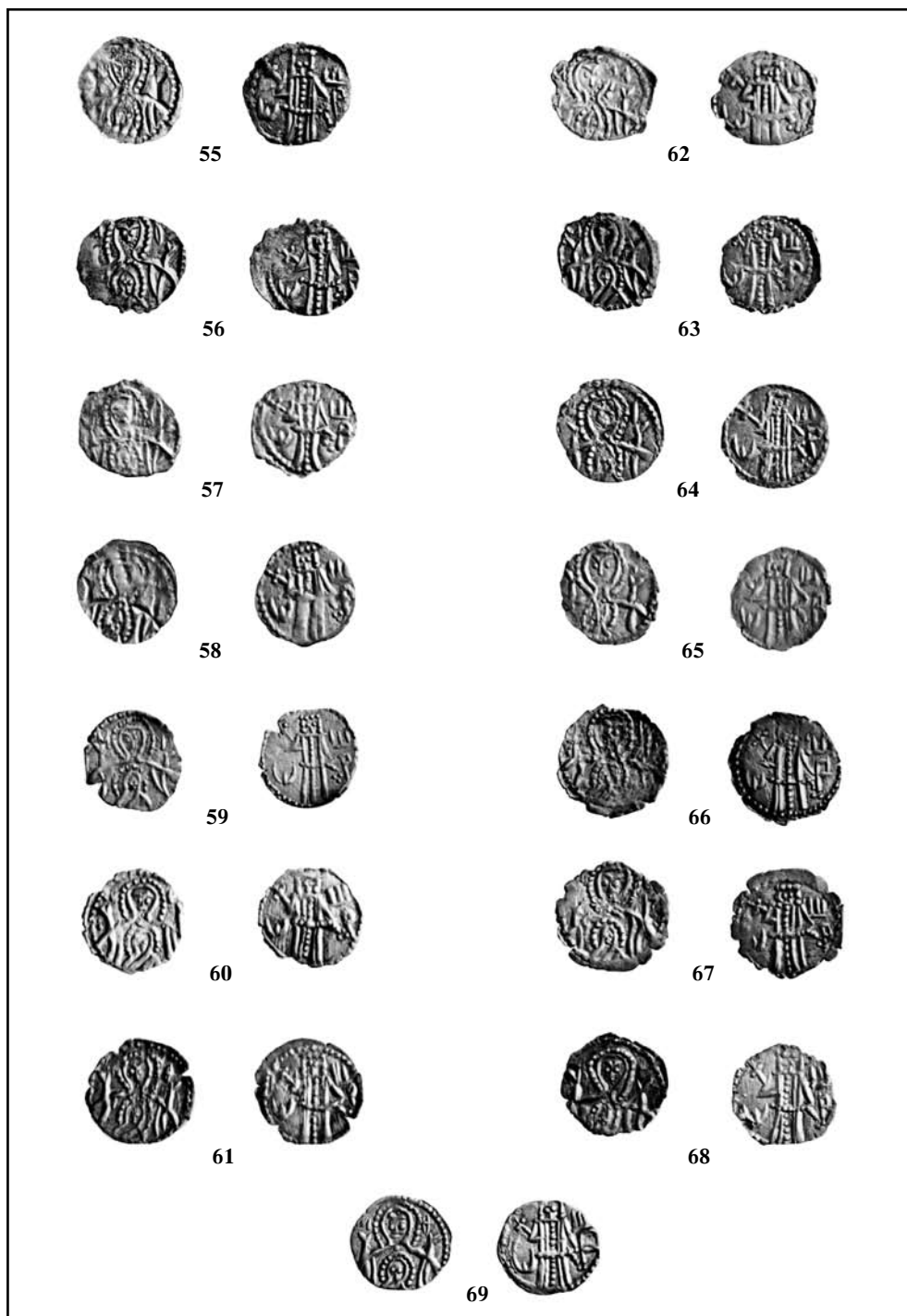
Обр. 20-21. Сребърни монети на Иван Шишман от II тип
Обр. 22-24. Сребърни монети на Иван Шишман от III тип

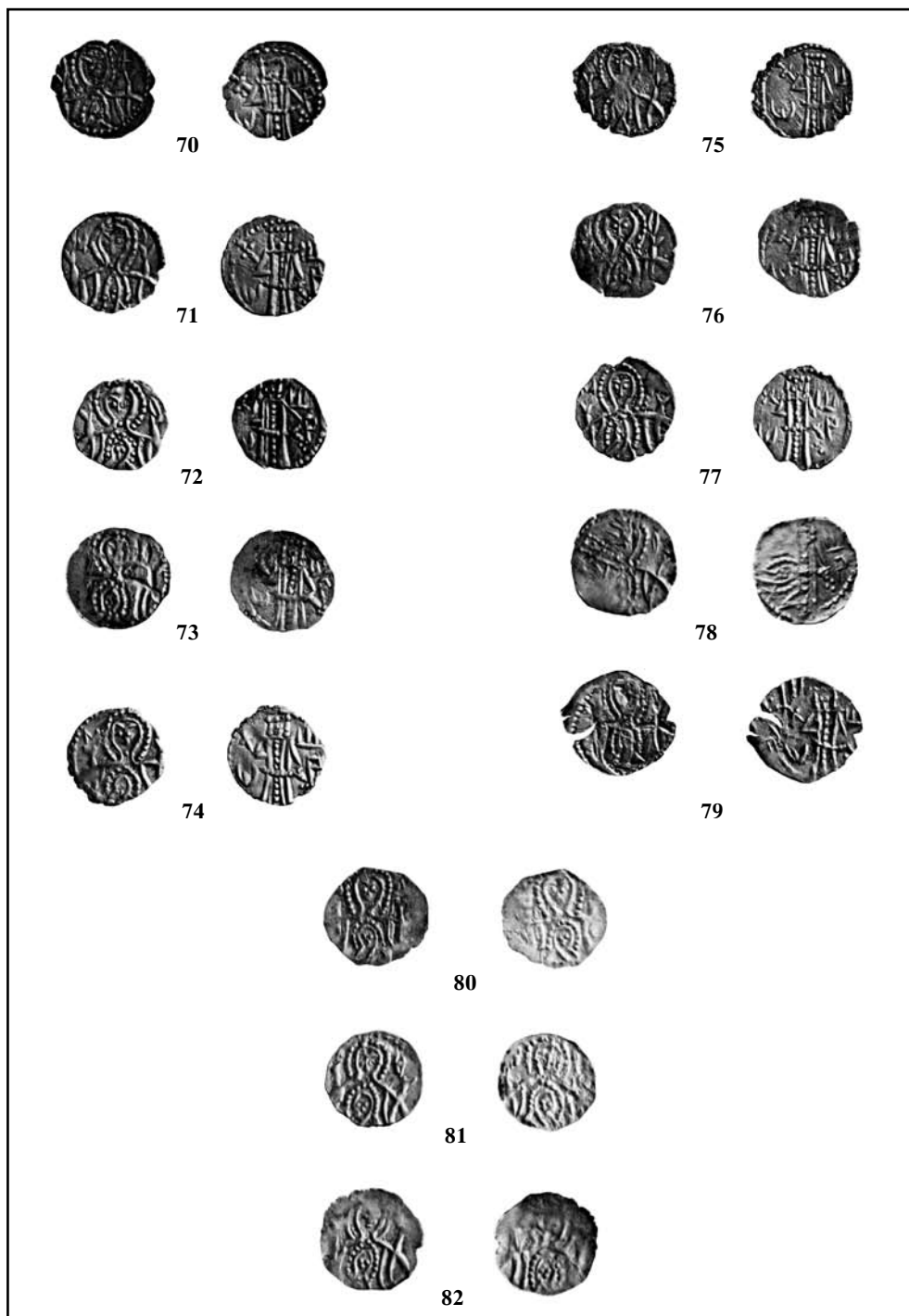
Обр. 25-39. Сребърни монети на Иван Шишман от IV тип

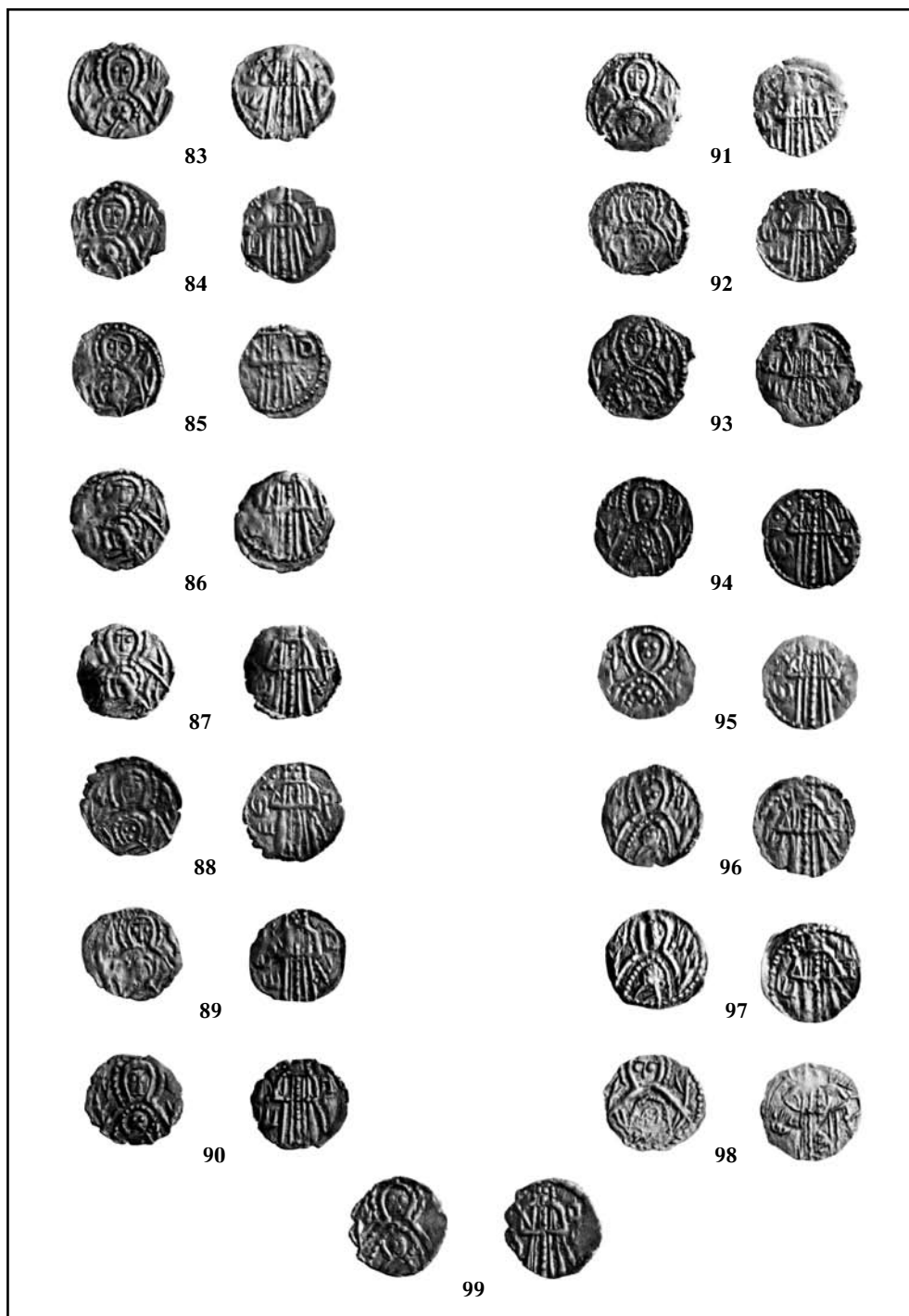
Обр. 40-54. Сребърни монети на Иван Шишман от IV тип

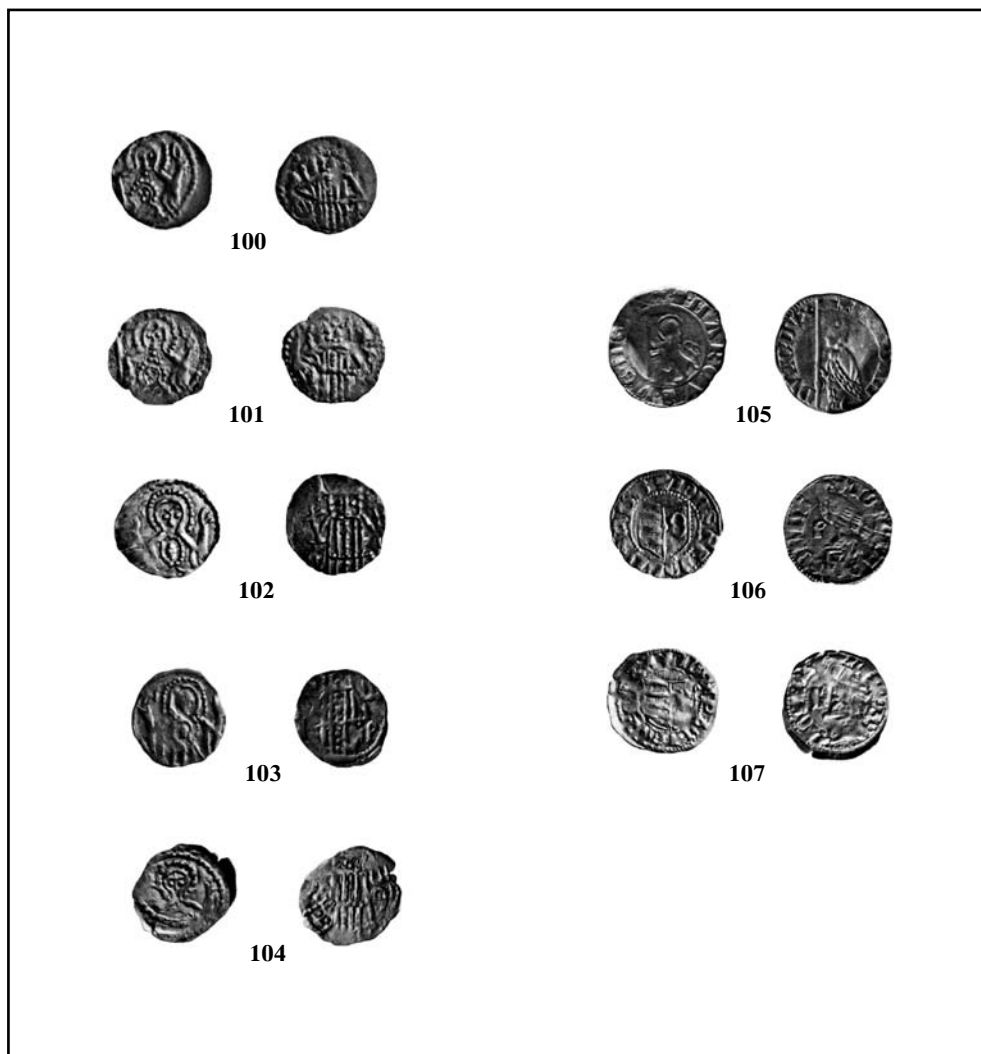
Обр. 55-69. Сребърни монети на Иван Шишман от IV тип

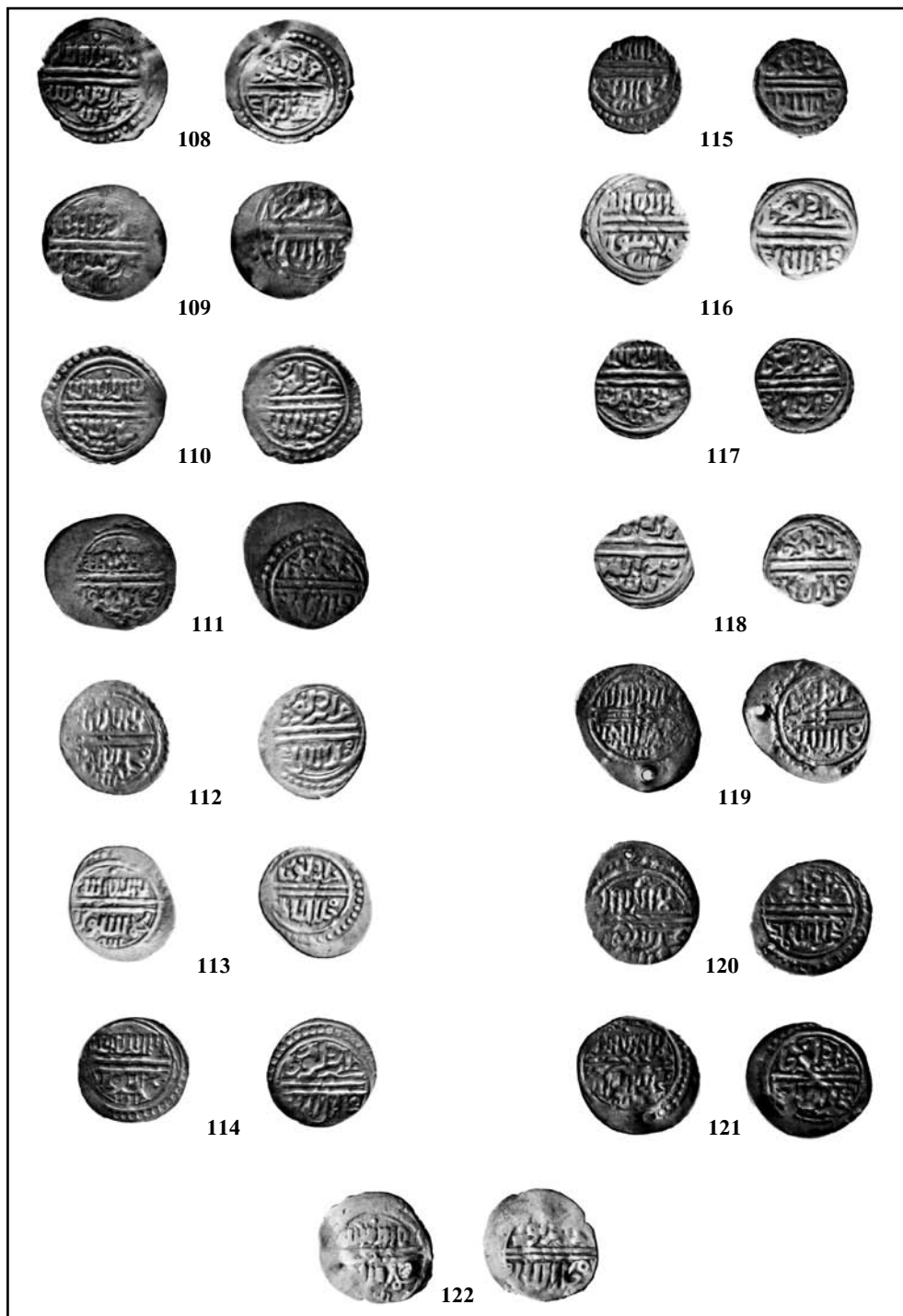
Обр. 70-82. Сребърни монети на Иван Шишман от IV тип

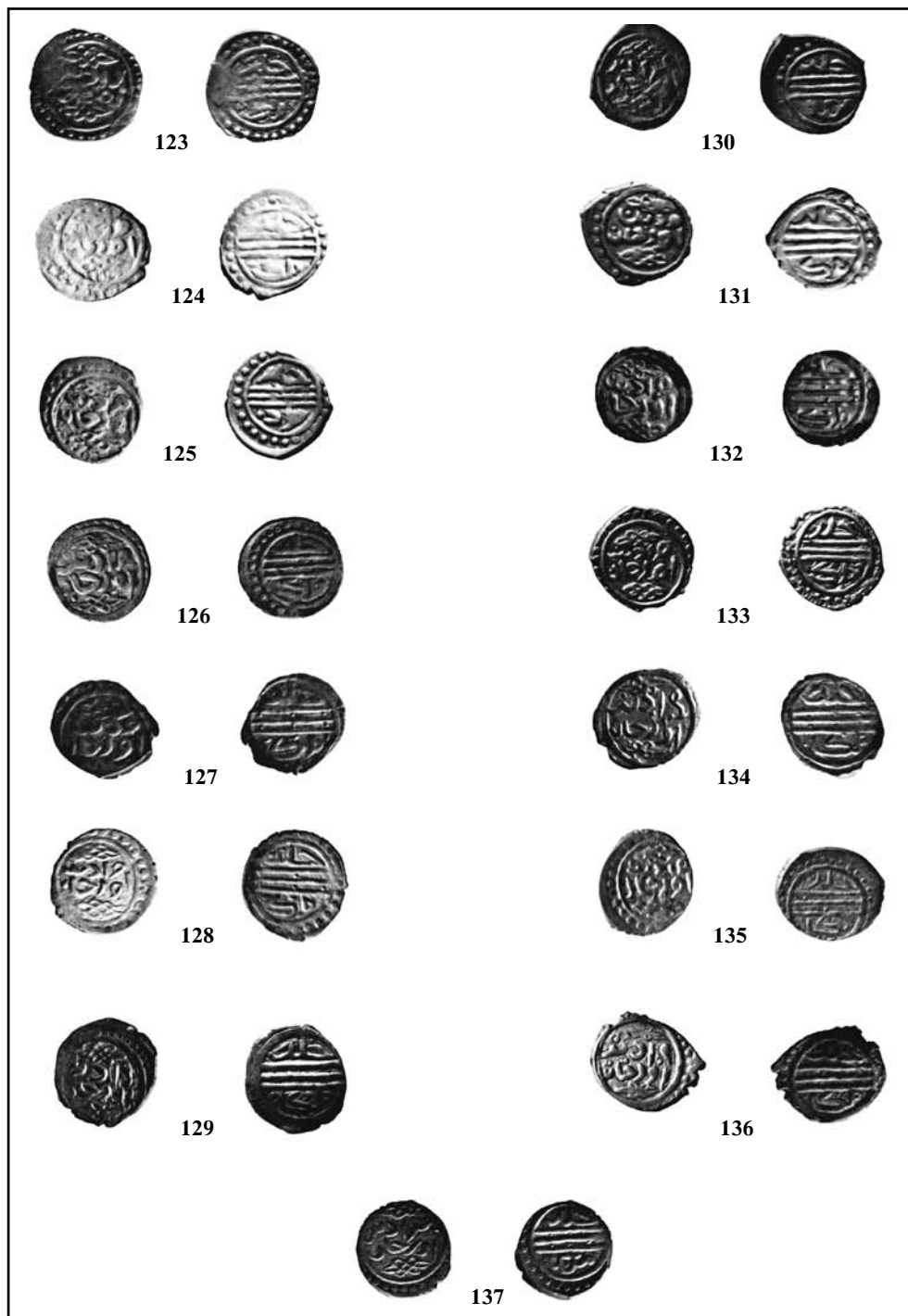
Обр. 83-99. Сребърни монети на Иван Шишман от IV тип

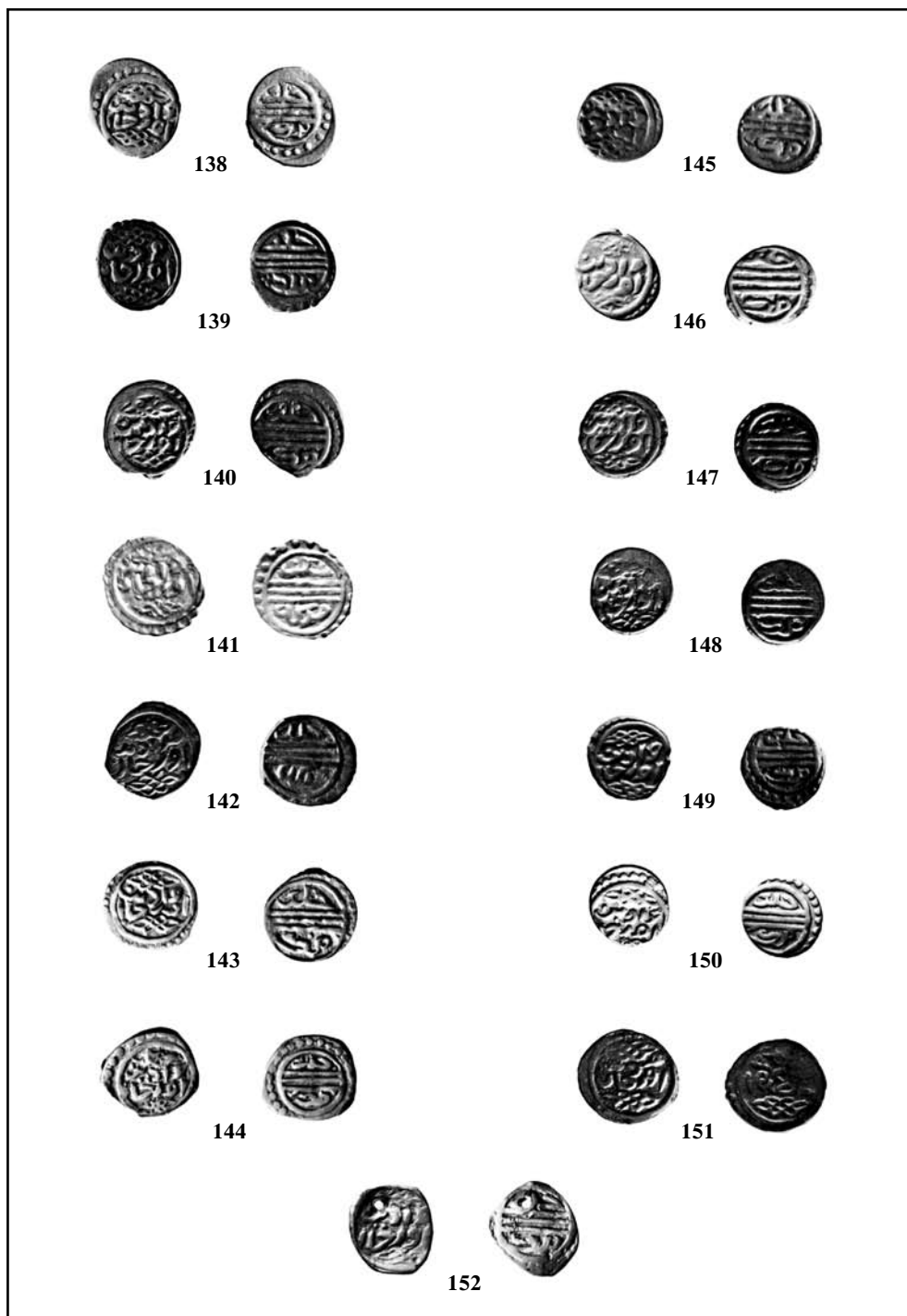
Обр. 100-104. Сребърни монети на Иван Шишман от IV тип
Обр. 105. Сребърна монета на венецианския дож Франческо Дандоло
Обр. 106. Сребърна монета на влашкия войвода Раду I
Обр. 107. Сребърна монета на влашкия войвода Мирчо I

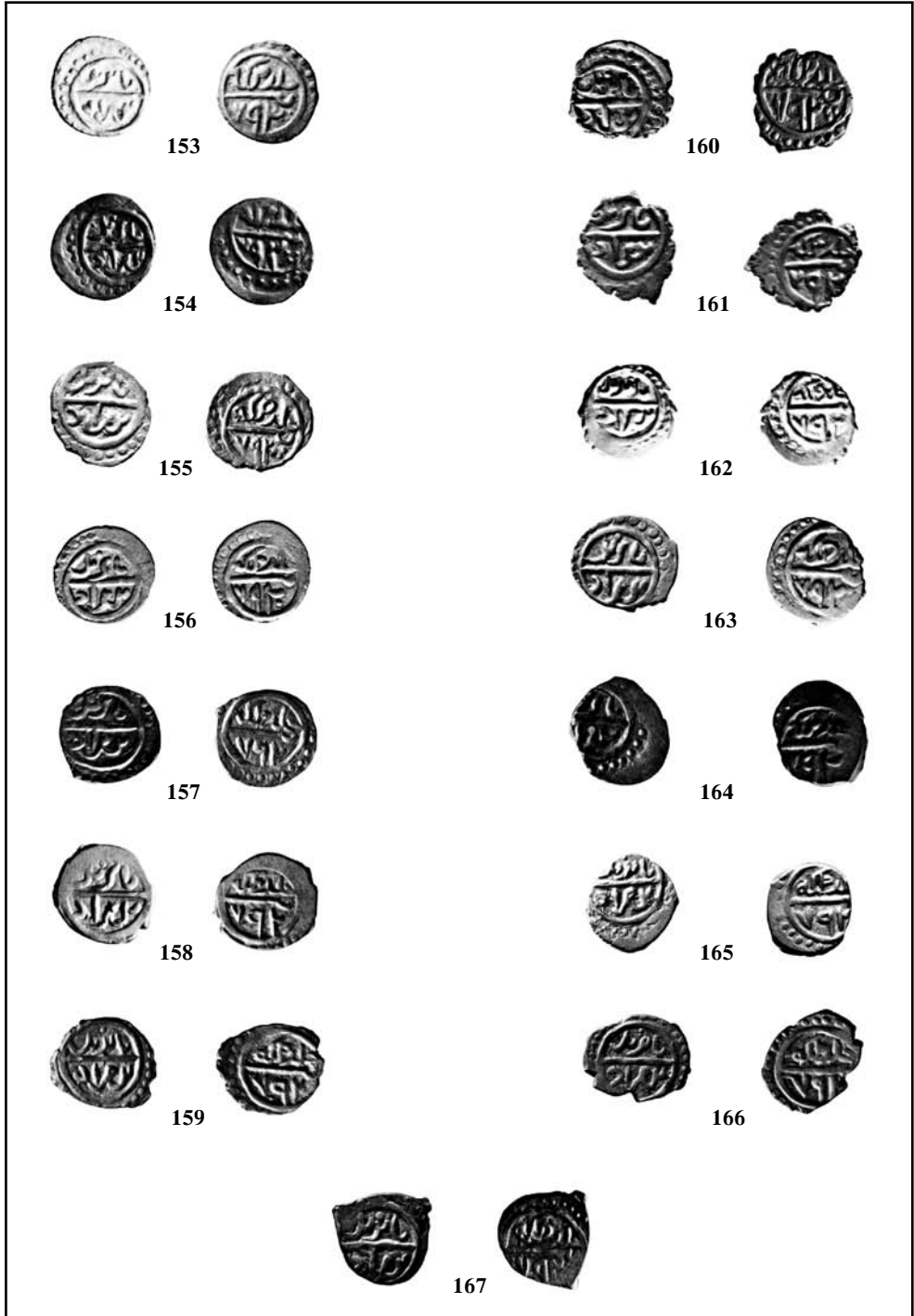
Обр. 108-122. Сребърни турски монети на Мурад I, от I тип

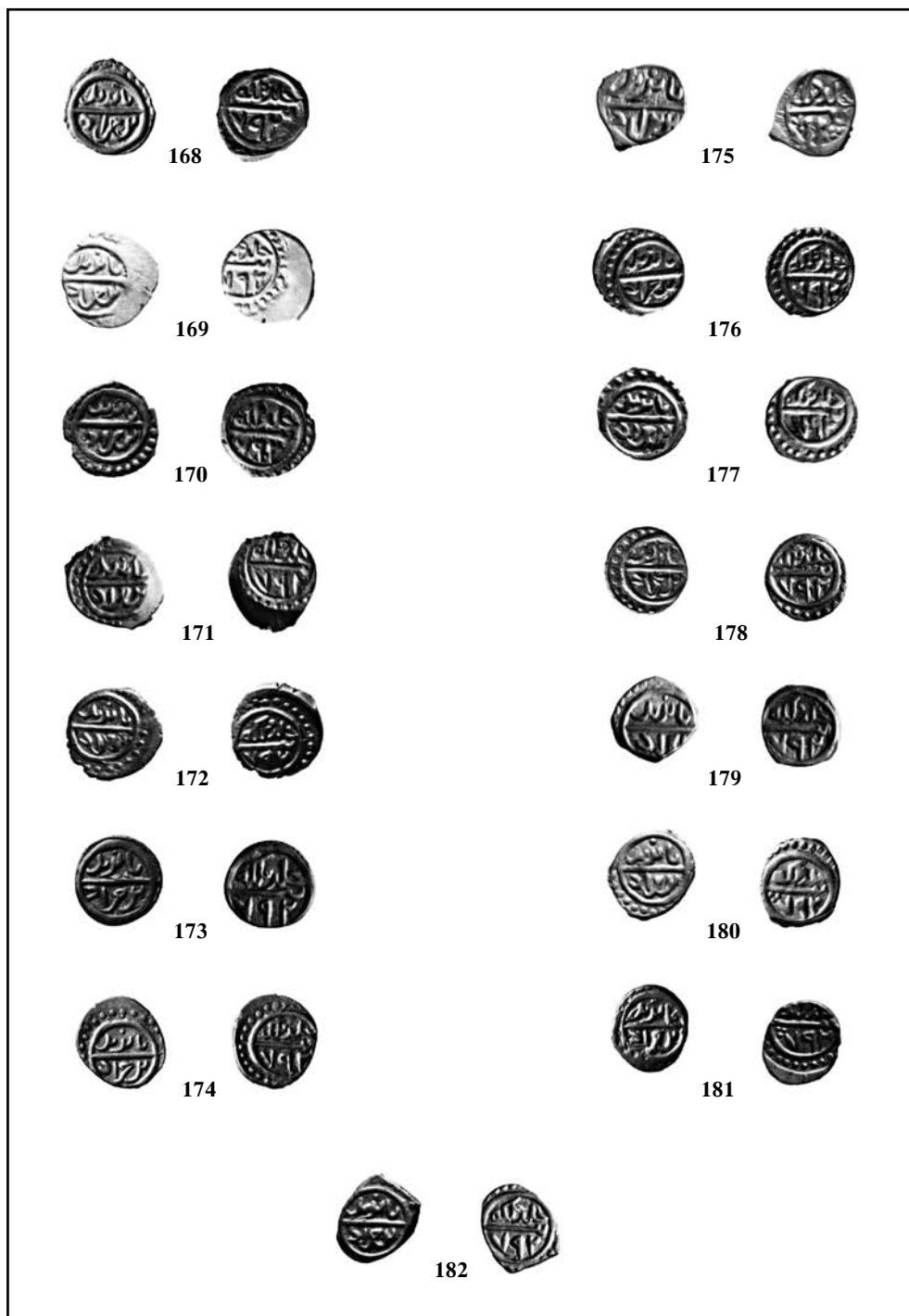
Обр. 123-137. Сребърни турски монети на Мурад I, от II тип

Обр. 137-152. Сребърни турски монети на Мурад I, от II тип

Обр. 153-167. Сребърни турски монети на Баязид I

Обр. 168-182. Сребърни турски монети на Баязид I

БЕЛЕЖКИ

1. В. Димова. Находка от средновековни монети край град Русе. ИАИ, XXV, 1962. с. 71 – 87.
2. В. Пенчев. Сребърното монетосечене на цар Иван Срацимир в светлината на колективните находки от град Дунавци, Видински окръг и Русе. Нумизматика, 4. 1983. с. 17 – 39.
3. В. Димова. Цит. съч., с. 71 – 72.
4. Така например, всички турски ачета, при които името на султана е Мурад, са всъщност на Мурад I (1362 – 1389) и в съкровището в действителност няма никакви монети на Мурад II (1421 – 1451). Следователно датировката на укриването му “най-рано в средата на XV в., при управлението на султан Мурад II” – В. Димова. Цит. съч., с. 72. е погрешна.
5. В. Димова. Цит. съч., с. 71.
6. Описанието на това съдче предаваме дословно по начина, по който го е направила в своята публикация В. Димова. Цит. съч., с. 71.
7. В. Димова. Цит. съч., с. 71.
8. Й. Юрукова, В. Пенчев. Български средновековни печати и монети. С. 1990. с. 152; 157 – 158.
9. Й. Юрукова, В. Пенчев. Цит. съч., с. 152. табл. XII, 114.
10. Пак там, с. 152. табл. XII, 115.
11. Пак там, с. 152. табл. XII, 113.
12. Пак там, с. 162 – 163. табл. XIII, 121 – 122.
13. Пак там, с. 167 – 168, табл. XIII, 124 – 125.
14. Пак там, с. 168 – 169, табл. XIII, 126 – 128.
15. При някои екземпляри от тези 557 монети, поради лошото отпечатване на обратните им страни, идентификацията на надписния вариант върху опакоето е несигурна.
16. G. Buzdugan, Oc. Luchlan, C. Oprescu. Monede si bancnote romanesti. Bucurest, 1977, p. 14.
17. G. Buzdugan, Oc. Luchlan, C. Oprescu. Op. cit., p. 23.
18. N. Pere. Osmanllarda madenl paralar. Istanbul, 1968, p., 51. N 7.
19. N. Pere. Op. cit., p. 51. N 8.
20. Ibidem, p. 55.
21. В. Пенчев. Сребърното монетосечене..., с. 19.
22. История на България, III, С. 1982. с. 368.
23. История на България, IV, С. 1983. с. 24.
24. Пак там, с. 24; Х. Матанов, Р. Михнева. От Галиполи до Лепанто. С. 1988, с. 151 – 153.
25. В. Пенчев. Сребърното монетосечене..., с. 26 – 27; 36 – 38.
26. Пак там, с. 26.
27. Й. Юрукова, В. Пенчев. Цит. съч., с. 152.
28. На този проблем ще се спрем в една бъдеща публикация.
29. Сборник “Средновековният Червен”, I, С., 1985. с. 13; История на България, III, С. 1982. с. 360 – 362.
30. Й. Юрукова, В. Пенчев. Цит. съч., с. 164 и 168.
31. Пак там, с. 169.
32. Пак там, с. 169.
33. Пак там, с. 164.

AGAIN ON THE COLLECTIVE HORD OF SILVER MEDIEVAL COINS, FOUND NEAR
RUSSE IN 1955

Vladimir Penchev

(Summary)

In January 1955, during ploughing work in a vineyard in the Saribayir, a locality to the south of Russe, a hoard of silver coins was found. The coins were hidden in two small earthen jugs and were dated from XIVth century. The entire hoard together with one of the jugs entered the collection of the History Museum in Russe. In 1962 Violeta Dimova published a detailed description of the coins. In 1983 another paper followed, dealing with part of the hoard, namely Ivan Sratzimir's coinage. At the moment of its finding the hoard consisted of 1525 pieces. However, while exhibited in the HM in Russe, 36 coins were stolen from the museum window. They belonged to Ivan Sratzimir (1 piece), to Ivan Shishman (33 pieces) and two were Turkish akces. As a result only 1489 coins from the hoard are available at present.

As a new typology and chronology classification has already been established for some of the coins, belonging to the hoard, the entire collection of coins should be published anew, nearly 40 years after it had become known to the numismatists.

These 1489 coins are classified as follows:

Ivan Sratzimir – in common 169 pieces (all of the III rd chronological group)

Ivan Shishman – in common 632 pieces (2 coins of type I; 3 coins of type III and 627 coins of type IV)

Venice, Frantzesco Dandolo (1329 – 1339) – 1 coin

Wallachia, Radu I (1377 – 1383) – 1 coin

Wallachia, Mircho I (1386 – 1418) – 1 coin

Turkey, Murad I (1362 – 1389) – 435 coins in common

Turkey, Bayazid I (1389 – 1402) – 250 coins